

Com va el Pla de Recuperació portuguès?

Fins al moment, les inversions ja aprovades del Pla de Recuperació i Resiliència (PRR) portuguès pugen a 12.249 milions, en relació amb unes inversions planejades de 16.644 milions d'euros, la qual cosa representa una taxa d'aprovació del 74%, un percentatge en principi prometedori per a l'aprofitament dels fons NGEU que rebrà Portugal fins al 2026.

No obstant això, les transferències realment efectuades als beneficiaris són molt inferiors a les inversions ja aprovades. Al final del 1T, s'havien abonats als beneficiaris directes i finals només 1.720 milions d'euros, és a dir, prop del 14% de l'aprovat i el 10% de l'import planejat total. Un dels factors que expliquen aquestes baixes taxes podria ser l'ajornament de decisions d'inversió, a conseqüència del clima de major incertesa que va afectar l'activitat durant la segona meitat del 2022, al qual cal afegir l'augment dels costos de producció (que inclouen la mà d'obra, els costos de finançament més elevats, els preus dels materials, etc.) que es ve produint des de l'any passat. Cal destacar que les transferències per als beneficiaris només es fan efectives després que presentin les despeses relacionades amb els projectes ja aprovats.

Dit això, com s'han distribuït els fons entre els diversos beneficiaris? En primer lloc, s'observa que la distribució entre els desemborsaments als beneficiaris directes (entitats públiques responsables de les inversions) i als beneficiaris finals (entitats públiques o privades amb projectes seleccionats) s'ha anat equilibrant. Al març, els beneficiaris finals ja superaven lleugerament els fons absorbits pels directes: 915 milions d'euros en el cas dels primers i 805 en

el cas dels segons. D'aquesta manera, al final del 1T, la distribució entre aquests dos tipus de beneficiaris era idèntica: 50% per a cadascun, la qual cosa representa una recuperació significativa dels beneficiaris finals, que, fins a l'octubre del 2022, havien rebut menys del 25% dels imports abonats.

Per tipus de beneficiari, les entitats i les empreses públiques són les que van rebre més fons. No obstant això, pel que fa al valor dels projectes aprovats, encara presenten una taxa de desemborsament reduïda, de l'ordre del 13%. Al seu torn, en el cas de les famílies i dels centres educatius, els pagaments rebuts són els que s'aproximen més als imports aprovats, possiblement a conseqüència de la menor complexitat de les inversions. En el cas de les famílies, es tracta, principalment, d'ajudes per millorar l'eficiència energètica residencial i, en el cas dels centres educatius, es tracta d'ajudes en l'àmbit del programa de transició digital, que inclou, per exemple, l'adquisició d'ordinadors per als professors i per als alumnes i de projectors digitals per als centres. Al pol oposat, es troben les inversions per a la digitalització de les empreses i les inversions per a la descarbonització de la indústria, amb percentatges de desemborsament sobre les inversions ja aprovades de només el 7,1% i el 3,4%, respectivament.

El 2022, es va registrar una acceleració tant dels imports aprovats com dels abonats en relació amb l'any anterior. L'import global de les inversions aprovades va ascendir als 10.950 milions d'euros, dels quals 7.430 milions van ser aprovats l'últim any, una xifra que duplica amb escreix la de tot el 2021. Quant als pagaments, la trajectòria va ser

Portugal: Pla de Recuperació i Resiliència (PRR), fons aprovats i pagaments per tipus de beneficiari

	Fons aprovats (milions d'€)			Import desemborsat (milions d'€)			Taxa de desemborsament (%)		
	2021	2022	Març 2023	2021	2022	Març 2023	2021	2022	Març 2023
Famílies	21	136	161	19	123	136	90,5	90,4	84,5
Institucions d'economia social i solidària	1	270	311	0	34	41	0,0	12,6	13,2
Empreses	0	2.829	3.440	0	153	285	100,0	5,4	8,3
Institucions del sistema científic i tecnològic	0	131	286	0	9	15	-	6,9	5,2
Institucions d'educació superior	0	609	614	0	41	66	-	6,7	10,7
Escoles	228	247	253	30	212	218	13,2	85,8	86,2
Municipis i àrees metropolitanes	120	1.105	1.265	16	103	119	13,3	9,3	9,4
Entitats públiques	1.536	3.437	4.103	140	455	541	9,1	13,2	13,2
Empreses públiques	1.614	2.186	2.230	155	279	299	9,6	12,8	13,4
TOTAL	3.520	10.950	12.663	360	1.409	1.720	10,2	12,9	13,6
% del total del PRR	21,1	65,8	76,1	2,2	8,5	10,3			

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Missão Recuperar Portugal.

similar, però més marcada, ja que els desemborsaments gairebé es van quadruplicar el 2022, gairebé fins als 1.410 milions d'euros.

Les primeres dades relatives al 2023 també donen senyals d'una lleugera acceleració, tant en les noves aprovacions com en els pagaments. La mitjana mensual va augmentar fins als 685 milions el 2023 en relació amb els 619 milions el 2022 en el cas dels imports aprovats i fins als 104 milions en relació amb els 87 milions en el cas dels pagaments.

El component de capitalització i innovació empresarial és el que concentra el major import pressupostat fins al 1T (2.109 milions), però la quantitat abonada puja només a 240 milions d'euros, distribuïts pels consorcis empresarials per al desenvolupament de les agendes per a la innovació, i que tenen com a finalitat el desenvolupament de productes i de serveis amb un elevat valor afegit (173 milions d'euros); per a la recapitalització del sistema empresarial i el relançament econòmic de l'agricultura a les Açores (20 milions), i per a la capitalització d'empreses i la resiliència financera (31 milions).

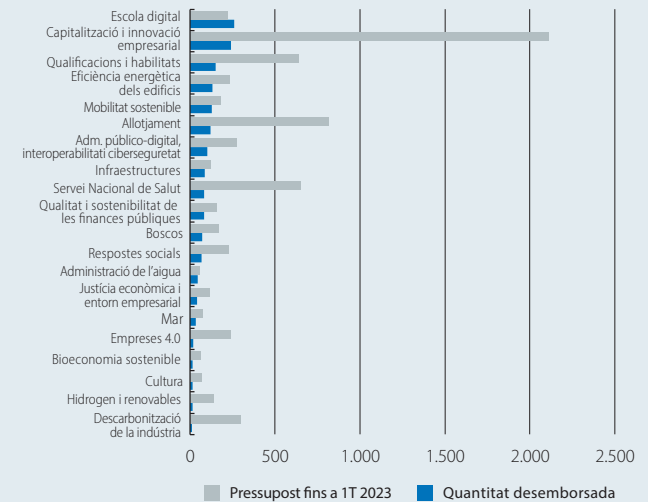
El component d'habitatge, el segon amb major dotació, presenta un percentatge de desemborsament reduït (el 15%). Fins avui, les inversions abonades es concentren, principalment, en millores del parc d'habitatges a les Açores i a Madeira i en la creació d'allotjaments per a estudiants a preus accessibles. En tercer lloc, se situa el Servei Nacional de Salut (SNS), amb una taxa de desemborsament del 12,5%, i, en el quart, el component de competències del sistema educatiu, amb una dotació pressupostària, fins al març del 2023, de 640 milions d'euros i amb 150 milions abonats efectivament (taxa de desemborsament del 24%). En aquest component, destaquen les ajudes financeres per a la contractació indefinida, la inversió en centres tecnològics especialitzats (37 milions) i el projecte STEAM¹ (26 milions). Els percentatges de desemborsament més significatius es troben en el component d'escola digital, on el pagament ja supera el pressupostat fins al març, en la gestió hídrica i en les infraestructures, amb el 77% i el 73%, respectivament. En la gestió de l'aigua, destaquen les inversions en la millora de l'eficiència hídrica a l'Algarve i a les Açores.

Fins avui, Portugal ha rebut de la Comissió Europea fons NGEU per import de 5.144 milions d'euros, dels quals 1.820 milions s'han rebut el 2023, tot i que estaven programats per al 2022. El 2023, s'està observant un retard en els terminis programats per a la recepció dels fons (el primer tram estava programat per al 1T2023, però encara no s'ha realitzat ni la sol·licitud), i les autoritats ho justifiquen pel

1. Té com a objectiu promoure i donar suport a iniciatives orientades exclusivament a augmentar l'educació superior dels joves en àrees de ciències, tecnologies, enginyeries, art i matemàtiques (STEAM: Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics).

Portugal: PRR, fons pressupostats i executats

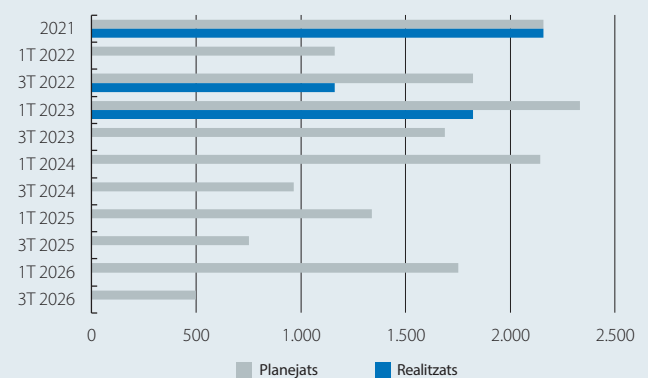
(Milions d'euros)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Comissió Europea i de la Missão Recuperar Portugal.

Portugal: PRR, desemborsaments previstos al llarg del programa

(Milions d'euros)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Comissió Europea i de la Missão Recuperar Portugal.

fet que Portugal es troba en procés de reprogramació del Pla Nacional de Recuperació i Resiliència (PRR), l'objectiu de la qual és, entre altres coses, emmarcar la recepció de 1.600 milions d'euros addicionals.² No obstant això, fins i tot en un escenari idèntic al del 2022, és a dir, en què el país rep només el primer tram i el segon s'ajorna fins al 2024, Portugal rebria el 2023 una quantitat similar a la programada (4.100 milions d'euros, l'equivalent a l'1,6% del PIB estimat per a enguany).

Teresa Gil Pinheiro

2. El Reglament del Mecanisme de Recuperació i Resiliència preveu ajustos en la distribució dels fons europeus NGEU entre els diferents països en funció del creixement acumulat del PIB real en l'exercici 2020-2021, que, en el cas de Portugal, va ser negatiu, la qual cosa es tradueix en un increment dels fons assignats de 1.600 milions d'euros.